

Co₂olBricks

Marzena Jankowska z Zespołu Szkół Inżynierii Środowiska z Gdańska Oruni prezentuje na konferencji rezultaty ankiety przeprowadzonej przez uczestników Warsztatów Grupy Edukacyjnej dla Młodzieży z Hamburga, Kaliningradu i Gdańska, które odbyły się w Gdańsku w dniach 12 - 16 kwietnia 2012r. w ramach Projektu CoolBricks.

Razem z uczniami Gimnazjum Emila Krausego w Hamburgu - Barnbek i Państwowego College Urbanistycznego w Kaliningradzie spotkali się aby poszerzyć swoją wiedzę i świadomość dotyczącą zmian klimatycznych i ograniczenia zużycia energii w budynkach historycznych.

1. Czy w twojej opinii nie ocieplone historyczne budynki oddziałują negatywnie na środowisko?

2. Czy powinniśmy dbać o dziedzictwo historyczne nie zważając na energetyczne koszty eksploatacji?

3. Czy ocieplenie zabytkowych ceglanych budowli jest opłacalne? (Biorąc pod uwagę koszty materiałów i pracy oraz oszczędność energii?)

Legenda: ● Tak ● Nie ● Nie wiem

Projekt Co₂ol Bricks – pełna nazwa: Co₂ol Bricks – Climate Change, Cultural Heritage & Energy Efficient Monuments, w polskim tłumaczeniu: Zmiany Klimatu, Dziedzictwo Kulturowe i Energetycznie Efektywne Zabytki uzyskał grant w ramach priorytetu I; „Rozwijanie Innowacji” Programu Regionu Morza Bałtyckiego 2007-2013. Jego realizacja zaczęła się w styczniu 2011 i zakończyła w grudniu 2013. Budżet wynosił 4,3 mln euro. W projekcie uczestniczyli 18 partnerów z 9 państw: Niemiec, Danii, Szwecji, Estonii, Litwy, Łotwy, Finlandii, Białorusi i Polski. Pomysł powstał w Hamburgu a partnerem wiodącym jest Departament Ochrony Dziedzictwa w Hamburgu. Głównym problemem, z którym postanowili się zmierzyć uczestnicy projektu, jest jak zmniejszyć zużycie energii w zabytkowych budynkach bez niszczenia ich wartości kulturowej i autentyczności. Jedynym polskim uczestnikiem projektu jest Europejska Fundacja Ochrony Zabytków z Gdańska, kierowana przez prezes Aleksandrę Kociałkowską. Fundacja była organizatorem międzynarodowej konferencji w dn. 16 kwietnia br. w gdańskim Nowym Ratuszu. Jej uczestnicy prezentowali przykłady renowacji zabytkowego budownictwa w swych krajach. Gdańsk mógł się pochwalić odrestaurowanymi zabytkami, rewitalizacją całego osiedla mieszkaniowego Letnicy, jednej z inwestycji towarzyszących wybudowaniu stadionu PGE ARENA.

Part-financed by the European Union (European Regional Development Fund and European Neighbourhood and Partnership Instrument)

www.co2olbricks.eu

Wywiad z Aleksandrą Kociałkowską prezes Europejskiej Fundacji Ochrony Zabytków

Czy cegła musi być zimna? Dlaczego jako tytuł projektu wybrano sformułowanie Cool Bricks, czyli „zimna cegła”? W dodatku z aluzją do dwutlenku węgla...

Te dwa wyrazy pozwoliły zaakcentować wiele istotnych treści. Dokładnie je tłumacząc uzyskujemy znaczenie „zimna cegła”, adekwatne do specyfiki zabytkowych budowli, które w krajach Basenu Morza Bałtyckiego spotykamy najczęściej, czyli wykonanych z czerwonej cegły, która jest rzeczywiście zimna – szczególnie w chłodnych porach roku. Ale dodanie do tego cyfry 2 tworzy symbol chemiczny dwutlenku węgla – jego nadmierna emisja do atmosfery spędza sen z oczu nie tylko ekologom, bo grozi efektem cieplarnianym.

Kraje Unii Europejskiej podejmują szereg działań, aby tę emisję zmniejszyć, są to działania, jeśli tak można określić, na czasie, dobrze widziane, modne. Wyraz „cool” - należący do mowy potocznej, szczególnie młodego pokolenia, znaczy, że coś jest fajne,

na topie, warte zachodu, czyli wskazuje, że to, co w ramach programu robimy, jest extra, na czasie. Mamy zatem w tych dwu wyrazach całą istotę naszego programu – i jeszcze pozytywną ocenę tych działań.

W tym roku we wrześniu wypada półmetek projektu. Co Pani uważa za jego dotychczasowe największe osiągnięcia i wartości?

Rozpracowywaliśmy trzy główne zagadnienia. Pierwsza grupa spraw dotyczyła polityki polityczno-prawnej. Chodziło nam o przeniesienie na szczebel krajowy i międzynarodowy, europejski, postulatów i nowych modeli współpracy pomiędzy organami administracji różnych szczebli, architektami, inżynierami, audytorami energetycznymi, konserwatorami zabytków, deweloperami, przedsiębiorstwami budowlanymi i właścicielami bądź zarządcami budynków.

To niełatwe zadanie...

Ale wpisujące się dobrze w politykę Unii Europejskiej, ponieważ zredukowanie zużycia energii w budownictwie dotyczy wszystkich państw, także tych z Basenu Morza Bałtyckiego i jest interdyscyplinarne. Sprawdziłmy jak sprawa ochrony zabytków i działań w zakresie zmniejszania zużycia energii wygląda w poszczególnych krajach. Kto odpowiada za wdrażanie unijnych dyrektyw i audytów? Które dotyczą zabytkowych budowli chronionych a które nie? Dokonałmy analiz prawa budowlanego w każdym z krajów, zwracając uwagę głównie na przepisy dotyczące wymagań technicznych i energooszczędności. Na początku projektu została sporządzona ankieta, która precyzowała interesujące nas kryteria i zagadnienia. Była punktem wyjścia do zbierania informacji.

Jakie było drugie zadanie wyodrębnione w projekcie?

Innowacje technologiczne. Każdy z partnerów, w oparciu o konkretne przykłady, miał zbadać i przedstawić jak w jego kraju postulat podniesienia efektywności energetycznej jest realizowany, biorąc pod uwagę stosowane technologie.

Co wybrał EFOZ reprezentujący Polskę?

Trzy przykład, każdy innego typu. W Gdańsku naszą uwagę zwróciło Osiedle „Garnizon” we Wrzeszczu, a dokładniej obiekt wpisane do rejestru zabytków, usytuowane przy ul. Grunwaldzkiej. Stwierdziłmy, że w celu osiągnięcia oszczędności energetycznej, prócz izolacji dachu, wymiany okien, uszczelnienia fundamentów, zastosowano izolację wewnętrzną używając płyty eposit – płyty klimatycznej, która utrzymuje właściwą wilgotność wnętrza.

Jakie były pozostałe wybrane przykłady?

Zainteresowało nas osiedle robotnicze „Piaski” w Czeladzi. Spośród 12 zabytkowych budynków jeden padł ofiarą pożaru i częściowo został zniszczony. Ponieważ konserwator zabytków nie wyraził zgody na docieplenie ścian, zastosowano inne środki i metody poprawienia bilansu energetycznego tego budynku. W sumie zużycie energii się zmniejszyło (w porównaniu z innymi budynkami tego osiedla), ale nie do poziomu przewidzianego dla nowych budynków niezabytkowych. To nie jest możliwe.

A trzeci przykład?

Hotel „Andels” w Łodzi. Bardzo ciekawy obiekt. To zbudowana przez Hilarego Majewskiego w latach 1877 – 78, fabryka bawełny, którą w latach 2009 – 11 przekształcono w hotel. Została odrestaurowana ceglana zabytkowa fasada. Ponieważ mury mają grubość od 40 do 180cm, niepotrzebna była dodatkowa izolacja, więc inwestor ograniczył się do ocieplenia dachu, wymiany szyb na takie o mniejszym współczynniku przenikania ciepła i podłączeniu instalacji grzewczej budynku do sieci miejskiej. W drugiej części projektu (po wrześniu br), będziemy analizować audyty energetyczne wybranych budynków pod kątem osiągniętych rezultatów oszczędności energii w stosunku do pierwotnego projektu. Przedmiotem naszych analiz będzie zabytkowy budynek BHP w b. Stoczni Gdańskiej. Najpierw był to nieogrzewany magazyn torped, potem sala BHP ogrzewana przez kotłownię węglową, a obecnie zastosowano nowoczesne pompy ciepłe i wykonano izolację od wewnątrz ścian zewnętrznych.

Pozostaje nam trzecie zadanie projektu...

To edukacja. Oszczędzanie energii jest projektem interdyscyplinarnym, więc potrzebne są programy szkoleniowe dla różnych środowisk i zawodów: architektów, inżynierów, rzemieślników, właścicieli i zarządców nieruchomości, a nawet dla konserwatorów zabytków. Istotne jest także odpowiednie przygotowanie młodego pokolenia do rozumienia wymogów energooszczędności, aby chcieli i potrafili je w życiu dorosłym wdrażać w praktyce. Przykładem tego były warsztaty dla młodzieży, realizowane w Gdańsku równoległe z konferencją w kwietniu br.

Anna Kłos

Międzynarodowa konferencja „Ochrona zabytków - efektywność energetyczna” Wnioski panelistów:

Tommi Lindh z Finlandii, architekt i naukowiec

Oszczędzanie energii i ograniczanie emisji CO₂ są wymogami, które mogą być z sobą sprzeczne. Zasoby energii muszą być wykorzystywane rozsądnie, w tym też tej odnawialnej. Finlandczycy uznają zasadę, aby nowe budowle powstawały w ilości rozsądnej. Korzystniejsze jest zachowywanie energii w budowanej w strukturze już istniejącej. Ostatnio w wielu krajach świata panuje moda krótkiej żywotności budynków. Katedra z 1450 roku dopiero ok. 2030 stanie się ruiną (jeśli wykluczy się działania wojenne). Budynki z II połowy XX wieku mają czas trwałości liczony na lat kilkadziesiąt. Niemniej i w tych przypadkach można dzięki odpowiedniej renowacji przedłużyć okres ich eksploatacji co najmniej do lat stu. Zamiast budować nowe, w Finlandii inwestuje się w budynki porzucone, nie lekceważąc się małych projektów renowacyjnych. Te działania się opłacają ze względów zdrowotnych, bezpieczeństwa i jakości życia, ekologii i ekonomii. **Metodą na ograniczanie emisji dwutlenku węgla jest zachowanie dawnego budownictwa.**

dr Teresa Żurek – audytor energetyczny

W praktyce dla obiektów zabytkowych etap sporządzania projektu budowlanego jest obecnie jedynym etapem obejmującym ocenę jakości energetycznej budynku. Sporządzana charakterystyka energetyczna nie może zastąpić audytu energetycznego (w przyszłości audytu efektywności energetycznej), który gwarantuje wybór rozwiązań optymalnych pod względem kosztów i oszczędności. Audyt powinien uwzględniać ograniczenia konserwatorskie – Niezbędna jest współpraca na linii „audytor – konserwator zabytków” W obiektach zabytkowych należy poszukiwać dodatkowych możliwości uzyskania oszczędności energetycznych (tam, gdzie to jest możliwe) stosując zastrzeżone kryteria w porównaniu z minimalnymi wymaganiami określonymi w warunkach technicznych. Praktyka wykonywania audytów pokazuje, że pomimo ograniczeń, **w budynkach zabytkowych istnieją możliwości uzyskania znacznych oszczędności energetycznych i podwyższenia ich jakości energetycznej bez stosowania izolacji zewnętrznych przegród budowlanych.**

Jacek Brudnicki – Narodowy Instytut Dziedzictwa

Potrzebna jest nowelizacja ustawy o wspieraniu termomodernizacji i remontów włączająca do jej treści szczególnie rozwiązania prawne, techniczne i finansowe w przedmiocie termomodernizacji i remontu obiektów objętych ochroną konserwatorską. Niezbędne jest zwiększenie świadomości istnienia problemów konserwatorskich po stronie audytorów energetycznych i architektów oraz zwiększenie świadomości wymogów dotyczących poprawy charakterystyki energetycznej po stronie konserwatorów zabytków. Należy promować zastosowania nowoczesnych rozwiązań, ograniczających do minimum ingerencję w substancję zabytkową obiektu. Powinna być zwiększona partycypacja państwa poprzez stworzenie specjalnego funduszu (podfunduszu) dla termomodernizacji i remontu obiektów zabytkowych (pokrywającego różnicę w koscie przedsięwzięcia realizowanego przy zabytku w stosunku do kosztu przedsięwzięcia realizowanego przy innego rodzaju obiektach). **Poprawa charakterystyki energetycznej i remont zabytków nie musi stać w sprzeczności z zachowaniem wartości zabytkowych obiektów.**